

O‘ZBEKISTONDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISHDA FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINING ROLI

Mamedova Zarifa Xakimjonovna

Jizzax viloyati yuridik texnikumi o‘qituvchisi

E-Pochta: mamedova83@internet.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10396973>

Annotatsiya. mazkur maqolada bugungi kunda mamlakatimizda nodavlat notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari korrupsiyaga qarshi kurashishdagi ishtiroki shuningdek, fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlarining, nodavlat notijorat tashkilotlarining korrupsiyaga qarshi kurashishda ishtirok etishining asosiy usullari haqida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zlar: *Korrupsiya, nodavlat notijorat tashkilot, fuqarolik jamiyati, halollik vaksinasi, manfaatlar to‘qnashuvi, huquqiy ong, huquqiy madaniyat, plyuralizm, deklaratsiya, jamoatchilik nazorati.*

THE ROLE OF CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS IN COMBATING CORRUPTION IN UZBEKISTAN

Abstract. *This article talks about the participation of non-governmental non-profit organizations and other institutions of civil society in the fight against corruption in our country, as well as the main methods of participation of citizens' self-government bodies, non-governmental non-profit organizations in the fight against corruption.*

Key words: *Corruption, non-governmental non-profit organization, civil society, honesty vaccine, conflict of interests, legal consciousness, legal culture, pluralism, declaration, public control.*

РОЛЬ ИНСТИТУТОВ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ В УЗБЕКИСТАН

Аннотация. *В данной статье говорится об участии негосударственных некоммерческих организаций и иных институтов гражданского общества в борьбе с коррупцией в нашей стране, а также об основных способах участия органов самоуправления граждан, негосударственных некоммерческие организации в борьбе с коррупцией.*

Ключевые слова: *Коррупция, негосударственная некоммерческая организация, гражданское общество, вакцина честности, конфликт интересов, правосознание, правовая культура, плюрализм, декларация, общественный контроль.*

Mustaqilligimizning ilk yillaridan boshlab, mamlakatimizda demokratik huquqiy davlat va kuchli fuqarolik jamiyati qurishning umumiy strategiyasini amalga oshirish doirasida qonun ustuvorligini ta‘minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, sud-huquq tizimini isloh qilish yuzasidan tizimli chora-tadbirlar izchil amalga oshirib kelinmoqda.

Tarixan qisqa davr ichida mamlakatda qonuniylik va huquq-tartibotni ta‘minlashning institutsional va huquqiy asoslari shakllantirildi, korrupsiyaga qarshi kurashning samarali tizimi yaratildi. Mazkur yo‘nalishdagi islohotlarni amalga oshirishda

milliy qonunlarga xalqaro huquqiy umume'tirof etilgan normalarni singdirish masalasiga alohida e'tibor berildi.

Shu bilan birgalikda, mamlakatimizdagi yuksalishlarga jiddiy to'siq bu korrupsiya balosi ekanligini qayd etish zarur. Davlat va jamiyat boshqaruvini yanada demokratlashtirish hamda modernizatsiya qilish, davlat boshqaruvi sohalarini liberallashtirish sharoitida davlat xizmatchilari tomonidan poraxo'rlik, mansab mavqeini suiiste'mol qilish bilan bog'liq jinoyatlarning sodir etilishi davlat hokimiyatining obro'sizlanishiga, davlatning siyosiy, iqtisodiy, huquqiy tizimiga putur etishiga, natijada, davlat hokimiyati faoliyati samaradorligining susayishiga sabab bo'ladi. Shu bois, ushbu illatga qarshi kurashish va barham berish siyosati davlat va jamiyat faoliyatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi.

Korrupsiyaga qarshi kurashish davlat organlari tomonidan aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish, davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarida korrupsiyaning oldini olishga doir chora-tadbirlarni amalga oshirish, korrupsiyaga oid huquqbuzarliklarni o'z vaqtida aniqlash, ularga chek qo'yish, korrupsiyaga imkon beruvchi sabablar va shart-sharoitlarni bartaraf etish, huquqbuzarliklarni sodir etganlik uchun javobgarlikning muqarrarligi prinsipini ta'minlash kabi chora-tadbirlar orqali amalga oshiriladi.

Korrupsiyaga qarshi kurashish mamlakatimizda olib borilayotgan siyosiy-huquqiy islohotlarning asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev: **“Korrupsiyaga qarshi kurashishda aholining barcha qatlamlari, eng yaxshi mutaxassislar jalb qilinmas ekan, jamiyatimizning barcha a'zolari, ta'bir joiz bo'lsa, “halollik vaksinasi” bilan emlanmas ekan, o'z oldimizga qo'ygan yuksak marralarga erisha olmaymiz. Biz korrupsiyaning oqibatlari bilan kurashishdan uning barvaqt oldini olishga o'tishimiz kerak”**, deb haqli ravishda ta'kidlaydi.

Ma'lumot o'rnida aytish joizki, korrupsiya muammosi so'nggi yillarda xalqaro miqyosda transmilliy jinoyat sifatida xalqaro tashkilotlar tomonidan keng muhokama qilinayotgan mavzu hisoblanadi. Ayrim siyosatchilar tomonidan korrupsiyaga global inqirozni keltirib chiqaruvchi omil sifatida ham ta'rif beriladi. Rivojlangan mamlakatlar tajribasiga e'tibor qaratadigan bo'lsak, ularning ayrimlari korrupsiya balosiga o'z vaqtida muvaffaqiyatli kurashib, ijobiy natijalarni qo'lga kiritishgan.

2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasida ham korrupsiyaga qarshi kurashish ustuvor vazifa etib belgilandi. Xususan, Taraqqiyot strategiyasida davlat boshqaruvi organlari faoliyati ustidan davlat nazoratini amalga oshirishda manfaatlar to'qnashuvi vujudga kelishini bartaraf etish, mazkur jarayonga keng jamoatchilikni jalb qilish (4-maqсад), korrupsiyaga moyil soha va tarmoqlarni aniqlash, korrupsiyaviy omillarni bartaraf etish tizimining samaradorligini oshirish, jamiyatda korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish (84-maqсад) nazarda tutildi.

Shuningdek, Taraqqiyot strategiyasida davlat xizmatida halollik standartlarini joriy etish belgilangan bo'lib, unga ko'ra, davlat xizmatchilarining daromad va mol-mulkularini deklaratsiya qilish tizimi bosqichma-bosqich joriy etiladi. Shuningdek, davlat xizmatida manfaatlar to'qnashuvining oldini olish bo'yicha samarali mexanizmlarni yaratish, korrupsiyaga qarshi

kurashish borasidagi faoliyatda ochiqlikni ta'minlash va jamoatchilik ishtirokini kengaytirish (83-maqсад) kabi chora-tadbirlar amalga oshiriladi¹.

Qonunchilikda davlat organlari va boshqa tashkilotlar korrupsiyaga qarshi kurashish yo'nalishida xodimlarining huquqiy savodxonligini oshirishga alohida e'tibor qaratayotgani quvonarli hol. Bundan tashqari, davlat organlari va boshqa tashkilotlar o'z mansabdor shaxslari va xodimlarining korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi huquqiy savodxonligini oshirish yuzasidan zarur chora-tadbirlar ko'rishi majburiy etib belgilangan.

Jamiyat, jumladan, fuqarolik jamiyati murakkab turli tuzilmalar va fuqarolarning birikmasidan iborat. Unda davlat, uning organlari bilan birga, boshqa tuzilmalar ham faoliyat ko'rsatadi. Bu tuzilmalar o'z xarakteri, vazifasiga qarab alohida yo'nalishlar bo'yicha davlat huquqiy, konstitutsiyaviy, ijtimoiy-siyosiy masalalarda faoliyat ko'rsatadi. Ular huquqiy, ilmiy manbalarda "institutlar" deb ataladi.

Yuridik ensiklopediyada: institut – huquqiy yoki ijtimoiy siyosiy hodisa (borliq) va ularga qaratilgan huquqiy normalar va ular bilan bog'liq ijtimoiy normalar yig'indisidir, deya ta'rif berilgan.

Fuqarolik jamiyati institutlari ham davlat-huquqiy va ijtimoiy-siyosiy munosabatlarda ishtirok etadi, alohida tuzilma hisoblanadi va faoliyati huquqiy, ijtimoiy normalar bilan tartibga solinadi. Ular fuqarolik jamiyatining eng muhim xususiyatlari – siyosiy plyuralizm (turli fikrlilik), ko'ppartiyaviylik va boshqalarni ro'yobga chiqishini ta'minlaydi va jamiyat rivojlanib borgan sari, ularning jamiyat ishlaridagi ishtiroki kengayib boradi, ular o'z zimmasiga yangi vazifalarni oladi.

Ana shunday vazifalardan biri – korrupsiyaga qarshi kurashdir. Korrupsiya har qanday jamiyat, tizimda uchraydigan eng jirkanch, o'ta makkor va xavf-xatardir. Unga faqat davlat organlari bilangina qarshi kurashib, muvaffaqiyatga erishib bo'lmaydi. Shu o'rinda prezidentimizning quyidagi so'zlari diqqatga sazovor: **"... korrupsiyaning har qanday ko'rinishiga murosasiz bo'lish kundalik hayot tarziga aylanishi shart. Bu illatga qarshi kurashishga barcha davlat organlari, siyosiy partiyalar, jamoat tashkilotlari, ommaviy axborot vositalari, umuman har bir fuqaro safarbar etilishi zarur"**.

Prezident Sh.Mirziyoyev o'z prezidentlik faoliyatining dastlabki kunlaridayoq, **"Jamiyat rivojiga g'ov bo'layotgan yana bir illat – bu korrupsiya balosidir"**, - deb e'tirof etdi. Shuningdek, prezidentlik lavozimiga ikkinchi muddatga kirishishi munosabati bilan o'tkazilgan marosimda so'zlagan nutqida esa **"... so'nggi besh yilda korrupsiyaga qarshi kurashni davlat siyosati darajasiga olib chiqdik"**, deb qayd qildi.

Korrupsiyaga qarshi kurashda davlat katta imkoniyatlarga ega, korrupsiyaga qarshi kurashuvchi, unga tegishli choralar ko'ruvchi davlat organlari mavjud. Bu organlarning faoliyatini muvofiqlashtiruvchi va ularga uslubiy yordam ko'rsatuvchi korrupsiyaga qarshi kurashish Milliy kengashi, hududlarda hududiy kengashlar tashkil qilingan. Mamlakatimizda tashkil qilingan "Korrupsiyaga qarshi kurash agentligi"ga katta umid bilan qaralmoqda.

¹ Qarang. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 10.02.2023-y., 06/23/21/0085-son.

Tajriba shuni ko'rsatmoqdaki, korrupsiyaga faqat davlat organlari faoliyati orqali kurashish yetarli bo'lmayapti. Bunga keng jamoatchilikni jalb qilmasdan ko'zlangan maqsadga erishish mumkin bo'lmasligi ayon bo'lmoqda. Shuning uchun keyingi paytlarda korrupsiyaga qarshi kurashga fuqarolik jamiyati institutlarini jalb qilishga alohida ahamiyat berilmoqda. Chunki jamiyat illati bo'lmish korrupsiyaga jamiyatning barcha elementlari birdek urush e'lon qilishi, kurashish zaruriyat bo'lib qolmoqda.

Bular avvalo jamoat birlashmalaridir. Jamoat birlashmalari konstitutsiyaviy tuzilma bo'lib, bu Konstitutsiyaning XIII bobida belgilab qo'yilgan. Uning 70-moddasida: "O'zbekiston Respublikasida kasaba uyushmalari, siyosiy partiyalar, olimlarning jamiyatlari, xotin-qizlar tashkilotlari, faxriylar, yoshlar va nogironligi bo'lgan shaxslar tashkilotlari, ijodiy uyushmalar, ommaviy harakatlar hamda fuqarolarning boshqa uyushmalari jamoat birlashmalari sifatida e'tirof etiladi", deb mustahkamlangan².

Bundan keyingi yo'l – fuqarolik jamiyati institutlarini faoliyatini yanada rivojlantirishga qaratilishi belgilanib, ularning o'rni va maqomini konstitutsiyaviy jihatdan mustahkamlashga alohida e'tibor berish zarurligi belgilangan.

Fuqarolik institutlari nimaga asosan korrupsiyaga qarshi kurashadi? – degan savol kelib chiqishi mumkin. Qonunlarda bu masala turlicha tarzda o'z o'rnini topgan. Lekin barcha fuqarolik jamiyati institutlari uchun bu masalada umumiy vazifalar mavjud, ya'ni qonunlarga asosan, fuqarolik jamiyati institutlari – fuqarolarning huquqlarini ro'yobga chiqarish va himoya qilish; fuqarolarning davlat va jamiyat ishlarida ishtirokini rivojlantirish; jamoatchilik nazoratini amalga oshirishda ishtirok etishi kerak.

Fuqarolar bilan ochiq muloqotni yo'lga qo'yishning samarali usul va mexanizmlarini tatbiq qilish, jumladan, barcha darajadagi hokimlar, prokuratura va ichki ishlar organlari rahbarlarining aholi oldida hisobot berish tizimini mukammallashtirishga erishish, joylarga chiqib, mavjud ahvolni shaxsan o'rganish asosida aholini qiynayotgan eng muhim ehtiyojlarni hal etishda amaliy yordam ko'rsatish nafaqat davlat organlari, balki nodavlat notijorat tashkilotlarning ham muhim vazifasidir. Shubhasiz, mavjud muammolarni hal qilishga birgina davlatning kuchi yetmaydi. Bunda nodavlat tashkilotlarning yordami zarur. Bejiz nodavlat notijorat tashkilotlar xalq va davlat o'rtasidagi ko'prikk qiyoslanmaydi.

O'zbekistonda fuqarolik jamiyati institutlari rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, jamiyat va davlat ishlari boshqarilishida ularning o'rni hamda ahamiyatini kuchaytirish, aholining ijtimoiy, ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirish va huquqiy madaniyatini yuksaltirish, insonlarning huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini muhofaza etish sohalarida "uchinchi sektor" faolligini oshirishni hayotning o'zi taqozo etmoqda. Dunyo tobora jadal rivojlanmoqda. Hozir bir joyda deysinib turib bo'lmaydi. Faqat harakat, intilish, tashabbuskorlikni hayotning o'zi taqozo etmoqda.

Vaholanki, "Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligi to'g'risida"gi, "Ekologik nazorat to'g'risida"gi, "Ijtimoiy sheriklik to'g'risida"gi qonunlar hamda boshqa qonunchilik hujjatlarining qabul qilinishi aholining, fuqarolar o'zini o'zi boshqarish organlarining,

² Qarang. O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 30 apreldagi Konstitutsiyasi. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 01.05.2023-y., 03/23/837/0241-son.

nodavlat notijorat tashkilotlar va boshqa fuqarolik institutlarining jamiyat hamda davlat ishlari boshqaruvidagi ishtirokining huquqiy kafolatlarini sezilarli darajada mustahkamladi.

O'zbekistonda nodavlat notijorat tashkilotlar hamda fuqarolik jamiyati boshqa institutlarining davlat organlari qarorlarini ishlab chiqishda, qonun loyihalarini tayyorlash va muhokama qilishda, ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dasturlari hamda normativ-huquqiy hujjatlar ijrosi ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshirishda qatnashish huquqi mustahkamlangan. Buning barobarida, 1991 yilda atigi 95 tani tashkil etgan NTTlar soni bugungi kunga kelib, o'n mingga yaqinlashdi.

Korrupsiya esa, to'g'ridan to'g'ri fuqarolarning huquq va erkinliklariga salbiy ta'sir qiladi, moddiy boyliklarni adolatli taqsimlashga to'sqinlik qiladi, har bir fuqaroning ijtimoiy hayotda teng ishtirokini chegaralaydi. Bundan quyidagicha xulosa qilish mumkin: a) jamoat birlashmalari fuqarolarning ixtiyoriylik asosida tuziladigan uyushma, ular qonunda belgilangan tartibda ro'yxatdan o'tkazilishi kerak; b) fuqarolarning birlashmalari yuqorida sanab o'tilganlar bilan cheklanmaydi, ya'ni boshqa uyushmalar ham tuzish mumkin.

Konstitutsiyada ko'zda tutilgan jamoat birlashmalari tizimida ikki jamoat birlashmasining fuqarolar, jamiyat va davlat hayotidagi muhim roli hisobga olinib, alohida qayd qilingan. 73-moddada: "Kasaba uyushmalari" ning vazifasi, 74-moddada "Siyosiy partiyalar"ning vazifasi belgilab qo'yilgan.

Fuqarolik jamiyati tizimida nodavlat va notijorat tashkilotlari alohida o'rin tutadi. Nodavlat notijorat tashkilotlari – jismoniy va (yoki) yuridik shaxslar tomonidan ixtiyoriylik asosida tashkil etilgan, daromad (foyda) olishni o'z faoliyatining asosiy maqsadi qilib olmagan hamda olingan daromadlar (foyda)ni o'z qatnashchilari (a'zolari) o'rtasida taqsimlaydigan o'zini o'zi boshqarish tashkilotlaridir.

Demak, NTT – bu o'zini o'zi boshqarish tashkiloti. U jismoniy shaxslar yoki yuridik shaxslar tomonidan ixtiyoriylik asosida tuziladi. Asosiy maqsadi daromad (foyda) olish emas. Faoliyati davomida daromad (foyda) vujudga kelsa a'zolari o'rtasida taqsimlaydi. Lekin bu belgilar NTTning barcha vazifasini qamrab olmagan. Ular, yuqoridagilardan tashqari, o'z a'zolarini qonuniy manfaatlarini, ijtimoiy hayotdagi zarur demokratik qadriyatlarni himoya qilish; a'zolari ma'naviy va turli nomoddiy ehtiyojlarni qondirish; eng muhimi, xayriya faoliyatini amalga oshirish maqsadini ko'zlaydi. Korrupsiya esa, shu qayd qilingan masalalarga to'sqinlik qiladi, shuning uchun ham NTT korrupsiyaga qarshi kurashda davlat organlarining eng yaqin hamkoridir.

O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonunida korrupsiyaga qarshi kurashishning asosiy prinsiplari qatorida davlat va fuqarolik jamiyatining hamkorligi alohida prinsip sifatida ko'rsatilgan³. Bu prinsip fuqarolik jamiyati institutlari faoliyati orqali ta'minlanadi.

Korrupsiyaga qarshi kurash sohasidagi davlat siyosatining yo'nalishlari qonunda belgilangan bo'lib, ularning orasida, aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish, jamiyatda korrupsiyaga nisbatan murosasiz munosabatni shakllantirish qayd qilingan.

³ Qarang. O'zbekiston Respublikasining 2017 yil 3 yanvardagi "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi O'RQ-419-son Qonuni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 9.11.2021-y., 03/21/729/1064-son.

Mana shu vazifani ro'yobga chiqarishda fuqarolik jamiyati institutlari faol ishtirok etishi zarur va ularda etarli imkoniyatlar mavjud. Bu ularning asosiy vazifalaridan kelib chiqadi. Masalan, O'zbekiston Respublikasining "Siyosiy partiyalar to'g'risida"gi Qonunida, ularni tuzishdan maqsadlardan biri – ular o'z vakillari orqali jamiyat va davlat ishlarida ishtirok etishidir. Bunday ishtirok etish turli usullar bilan birga, jamoatchilik nazorati orqali ham amalga oshiriladi⁴. Boshqa fuqarolik institutlari hujjatlarida ham shunday vazifalar mavjud. Qonunda "Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlarining, NTTning korrupsiyaga qarshi kurashishda ishtirok etishining asosiy usullari belgilab qo'yilgan.

Bular:

- korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi davlat dasturlari va boshqa dasturlarni ishlab chiqish va amalga oshirishda ishtirok etish;
- aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirishda, jamiyatda korrupsiyaga nisbatan muvofiq munosabatni shakllantirishda ishtirok etish;
- korrupsiyaga qarshi kurash to'g'risidagi qonun hujjatlarining ijro etilishi ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshirish;
- korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risidagi qonun hujjatlarini takomillashtirish yuzasidan takliflar kiritish;
- korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida davlat organlari va tashkilotlar bilan hamkorlik qilish hisoblanadi.

Fuqarolik jamiyati institutlari faqat korrupsiyaga qarshi kurashishga oid davlat dasturlari ishlab chiqishda ishtirok etmasdan boshqa dasturlarni ishlab chiqishda ham ishtirok etadi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib xulosa qilish mumkin, korrupsiyaga qarshi kurashishda aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatining yuksak bo'lishi muhim omildir. Ana shu masalalarning yuksakligiga erishishda fuqarolik jamiyati institutlarining ishtiroki muhimdir.

Ularning ishtirokisiz aholining huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish qiyin masala. Huquqiy ong va madaniyat yuksak bo'lmasa korrupsiyaga qarshi kurashish samara bermaydi. Avvalo korrupsiya buzg'unchi illat ekanligini fuqarolik institutlarining har biri o'z a'zolari ongiga singdirishi, korrupsiyaga nisbatan nafrat uyg'otishi zarur. Huquqiy ong, bilimga ega bo'lish masalaning bir tomoni, faqat u bilan qo'yilgan maqsadga erishib bo'lmaydi. Ongni, bilimni hayotda qo'llash kerak. Buning uchun esa huquqiy madaniyat kerak. Yuksak huquqiy madaniyatga erishish ongga erishishga qaraganda murakkab masala. Buning uchun fuqarolik jamiyati institutlari tashviqot-targ'ibot ishlaridan tashqari, shaxsiy o'rnak, namuna bo'lish orqali fuqarolarning huquqiy madaniyatiga ta'sir qilishi kerak. Qisqasi, qonunlarni bilish emas, uni bajarish shartligi fuqarolar ongiga kiritilib, qonunga itoat etish, unga hurmat qilish hissini shakllantirish zarur.

Fuqarolik institutlarining korrupsiyaga qarshi kurashida, korrupsiyani keltirib chiqaruvchi sabablarga qarshi kurashi ustuvor faoliyat bo'lish kerak. Bunda, ayniqsa, NNT a'zolari o'rtasida qonunga hurmat ruhini shakllantirish, korrupsiyaning har qanday ko'rinishlari va uni keltirib chiqaruvchi sabablarga muvofiqsizlik kayfiyatini yaratish, korrupsiya jinoyatlariga nafratni vujudga keltirish muhimdir. Korrupsiyani vujudga keltiruvchi sabablar:

⁴ Qarang. O'zbekiston Respublikasining 1996 yil 26 dekabrda "Siyosiy partiyalar to'g'risida"gi O'RBQ-337-I-son Qonuni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.10.2021-y., 03/21/722/0960-son.

xushomadgo'ylik, ikkiyuzlamachilik, kamchiliklarni ko'rib turib, uni ko'rmaslikka olish, tanqidga chidamsizlik, jur'atsizlik, beparvolik, beg'amlik ham hisoblanadi. NNT bor imkoniyatlardan foydalanib, shu illatlarga qarshi kurashishi zarur.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasining 2023 yil 30 apreldagi Konstitutsiyasi. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 01.05.2023-y., 03/23/837/0241-son;
2. O'zbekiston Respublikasining 2017 yil 3 yanvardagi "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi O'RQ-419-son Qonuni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 9.11.2021-y., 03/21/729/1064-son;
3. O'zbekiston Respublikasining 1996 yil 26 dekabrda "Siyosiy partiyalar to'g'risida"gi O'RQ-337-I-son Qonuni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.10.2021-y., 03/21/722/0960-son;
4. O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 6 dekabrda "Kasaba uyushmalari to'g'risida"gi O'RQ-588-son Qonuni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 8.05.2022-y., 03/22/770/0424-son;
5. O'zbekiston Respublikasining 2014 yil 5 mayda "Davlat hokimiyati va boshqaruvi organlari faoliyatining ochiqligi to'g'risida"gi O'RQ-369-son Qonuni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son;
6. O'zbekiston Respublikasining 2013 yil 27 dekabrda "Ekologik nazorat to'g'risida"gi O'RQ-369-son Qonuni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 25.05.2022-y., 03/22/771/0448-son;
7. O'zbekiston Respublikasining 2014 yil 25 sentabrda "Ijtimoiy sheriklik to'g'risida"gi O'RQ-376-son Qonuni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 21.04.2021-y., 03/21/683/0375-son;
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvarda "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 10.02.2023-y., 06/23/21/0085-son.

Internet saytlari

9. www.lex.uz
10. www.norma.uz
11. www.huquqiportal.uz